

# PILISSZENTIVÁNI ZÖLDFELÜLETI ÚTMUTATÓ

- ÜLTETÉS, METSZÉS, VÁGÁS -

**GYAKORLATI**



**JÓTANÁCSOK**

## KÖSZÖNTŐ

Kedves Pilisszentivániaiak!

Az utóbbi években jelentős energiákat szántunk közterületeink szebbé tételére, azonban úgy látjuk, hogy igazán szép és igényes akkor lesz, ha **együttes összefogással építjük** tovább.

A szándék és a tett akkor válik igazán termékennyé, ha az szakmai alapokon nyugszik. Látva a pilisszentivániai igyekezetét, úgy döntöttünk, hogy segítjük munkájukat **közösségi jótanácsokkal**, melyeket nemcsak közterületeinken, hanem kertjeikben is sikerrel alkalmazhatnak. Ezen tanácsok összefoglalójaként született ez a rövid füzet.

Kérem önöket, fogadják szeretettel és váljon mind saját, mind közösségünk hasznára!

**Poppréné Révay Gyöngyi**  
polgármester

## BEVEZETŐ

Kisfüzetünk megalkotásánál olyan szempontokat vettünk figyelembe, melyekkel **szebbé tehetjük környezetünket** és egyben a település melletti területek védelmét is szolgáljuk.

A szakmaiság mellett a vonatkozó jogszabályi hátterekre is igyekeztünk rámutatni. A helyi településképi önkormányzati rendelet (továbbiakban TKR) a füzetben szereplő témákhoz részletes szabályozást ad (megtalálható az önkormányzati honlapon).

Az első részben **természetvédelmi jótanácsokkal**, míg a második, nagyobb hányadban a **növények telepítésével és gondozásával** foglalkozunk.



pilisi len

## TELEPÜLÉSÜNK KÖRÜLI TERÜLETEK VÉDELME

A település különleges és rendkívül értékes helyzetben van természeti-, ökológiai szempontból. A magyarországi három Európa Diplomás Terület egyike, fokozott védelem alatt áll.

A környező külterületeken számos olyan **védett növénytársulás** él, mely érzékenyen reagál a környezeti hatásokra, ezért nem mindegy, hogyan cselekszünk. Településünk szebbé tételénél különös gondot kell fordítanunk ennek az egyedülálló értéknek a megőrzésére.

A védett területeken a **legnagyobb természetvédelmi problémát** jelenleg a **növényi inváziók** jelentik. Invazív (özön) fajnak nevezük az olyan idegenhonos fajokat (őshazájától távol, behurcolás következtében megtelepedett fajok), melyek **tömegesen elszaporodnak** és kárt tesznek az adott ökoszisztémában. Gátolják más fajok csírázását és egyedfejlődését.

Az őshonos növényfajok kiszorításával az eredetileg ott élő állatvilág táplálékbázisát is csökkentik, vagy akár meg is szüntethetik, így csökkentve a növény- és állatközösségek sokféleségét (biodiverzitását).

Az invazív fajok visszaszorításának érdekében európai uniós és hazai jogszabályok vannak érvényben (Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU rendelete (2014. október 22.), Korm. rendelet 408/2016. (XII. 13.), 346/2008. (XII.30.)).

A rendeletek értelmében **ezen fajokat tilos ültetni**, visszaszorításukat meg kell kezdeni. Amennyiben ezen növények kertészeti változatai kerülnek ültetésre, a tulajdonos köteles továbbterjedésüket megakadályozni.

### Néhány fontosabb faj, mely a településen előfordul:

- bálványfa
- fehér akácfá
- zöldjuhar
- közönséges mahonia
- hibrid aranycserje
- közönséges orgona
- japán keserűfűfélék
- magas- és kanadai aranyvessző
- borzas kúpvirág
- észak-amerikai őszirózsák
- ürömlevelű parlagfű

**TILTOTT**

A védett területek legkülső része a településsel határos erdőszél. Úgy is mondhatjuk, hogy „elsődleges védvonal”. Ezeket a területeket ért hatások jelentősen befolyásolják a belsőbb, igen értékes részeket. Védelmük ezért igen fontos. Amit tehetünk:

- **Erdőszéleken semmilyen anyagot ne helyezünk el! A kivitt zöldhulladékok esetében inváziós indulópont.**
- Dísznövényeket ne ültessünk, mert azok kivadulva özönszerűen tovább szaporodnak.
- Fűnyírást, parkolást ne végezzünk, mert ezzel az erdőszélek funkcióját zavarjuk!
- Hagyjuk érintetlenül! Invazív fajokat próbáljuk eltávolítani.



bálványfa





mahónia



zöldjuhar



japán  
keserűfű



őszirózsa

## FÁSSZÁRÚ DÍSZNÖVÉNYEK ÜLTETÉSE, ÁPOLÁSA, KIVÁGÁSA

Alapvetően dísznövényekkel foglalkozunk. Természetesen az általános iránymutatások a gyümölcsfákra is igazak. Legfontosabb szempontként elmondható, hogy igazán jól akkor járunk, ha **alapos tervezéssel, információgyűjtéssel** indítunk.

Érdekes már a kertészetben érdeklődni **választott növényünk igényeiről**, habitusáról (megjelenési formája), de akár az internet is segítségül hívhatjuk. Későbbiekben pedig minden beavatkozást gondos szemrevételezés és mérlegelés előzzen meg, akár szakember segítségül hívásával.

Ez a lépés nemcsak a kívánt célunk eléréséhez szükséges, hanem a későbbiekben komoly anyagi megtakarításokat is jelent! A jogi szabályozások saját és közösségünk életét segítik, ezért mindig vegyük figyelembe!

## ÜLTETÉS: MIT NE, MIT IGEN ÉS HOGYAN?

**Az előző részben felsorolt invazív növényeken kívül a TKR-ben meghatározott allergén fajták ültetése is tilos.** Kérjük ezek betartását embertársaink egészsége érdekében!

Az utóbbi évek járvány szintű betegségei és kártevői miatt nem javasoljuk a **kecskerágók, puszpángok, fehérvirágú vadgesztenyék** ültetését, valamint az invazív fajok kerti változatait sem, mert ezek könnyen elvadulva sok bosszúságot okoznak.





## AJÁNLOTT

### Település faállományának felmérése alapján ajánljuk:

- szilfák (kivételek turkesztáni)
- hársfák
- kőrisfák (kivételek amerikai)
- eperfák
- szivarfák
- ciprusok
- borókák
- hamisciprusok
- borbolyák
- berkenyék
- bangiták
- cseplezmezgyek
- galagonyák
- somfélék
- gyümölcsfák

cédrusfa



eperfa



berkenye

Nagy segítséget nyújt fafaj választáshoz a „**Közterületi Sorfák Jegyzéke**” is, melyet a [www.faapolok.hu](http://www.faapolok.hu) oldalon találunk értékes információkkal.

346/2008 (XII.30.) Korm. rend. 2§. (Fás szárú növények telepítése): „Fás szárú növény az ingatlan azon részén és oly módon telepíthető, hogy az emberi életet és egészséget nem veszélyeztetheti, a biztonságos közlekedést nem akadályozhatja, valamint nem okozhat kárt a meglévő építményekben, létesítményekben és nem akadályozhatja azok biztonságos működését.”

## ÜLTETÉS KÖZTERÜLETEN

„Közútkezelői hozzájárulás birtokában a **lakosság is ültethet** a saját költségén beszerzett **növényt közterületre.**” (TKR)

Az ültetés előtt kérelemmel kell fordulni a Jegyzőhöz, melyet a „Közterületi növénytelepítési bejelentő” formanyomtatvánnyal tehetnek meg (Önkormányzat honlapjáról letölthető).



veresgyűrűs  
som



cseplés-  
meggy

A TKR részletesen szabályozza ezen ültetéseket. Javasoljuk, hogy a tervezésnél a legfontosabb szempont ez esetben a **tájképbe illeszkedés** legyen. A harmonikus és szép környezet jótékonyan hat egészségünkre!

## AZ ÜLTETÉS LEGFONTOSABB MÉRLEGELÉSI SZEMPONTJAI

- **Milyen céllal** ültetjük? (árnyékolásra, sövényt szeretnénk belőle nevelni szeparációs célra, virágai miatt stb.) Hogyan mutat a környezetben? Valóban azt a hatást fejti ki, amire vágyunk?
- **Növényünk szükségletei alapvető fontosságúak.** Melyek a növény igényei talaj, víz és napfény szempontjából? Mennyire érzékeny a széllel és faggal szemben? Amennyiben nem megfelelőek a körülmények kertünkben, megéri-e a ráfordítást anyagiakban és időben az ültetés és a gondozás?

10

- Nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük a **végleges méretét!** Növényünk fejlődését ne akadályozzák sem épített-, sem természetes objektumok. **Épületektől, utaktól, légkabelektől,** meglévő értékes növényeinktől való **kellő távolságot** tartssuk meg. Ezen távolságokat a TKR részletesen tartalmazza.
- Vannak-e **mérgező hatású részei** a növénynek? Kisgyermekes családoknál igen fontos szempont! Allergén reakciót képes-e kiváltani az emberi szervezetben?
- Nem utolsósorban pedig előre számoljunk a **gondozás nagyságával.** Mind időben, mind anyagilag komoly ráfordítások is előfordulhatnak. Pl. egy gyorsan növő, betegségekkel szemben érzékeny sövény igazi kihívást jelenthet.



11



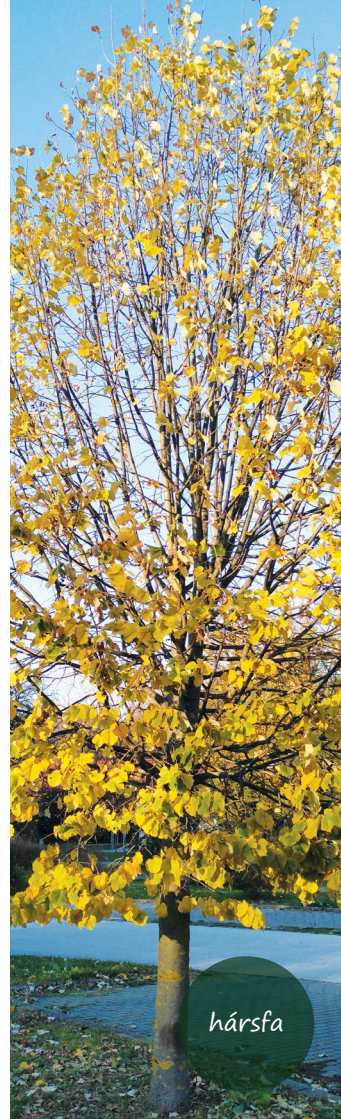


dísz-  
cseresznye

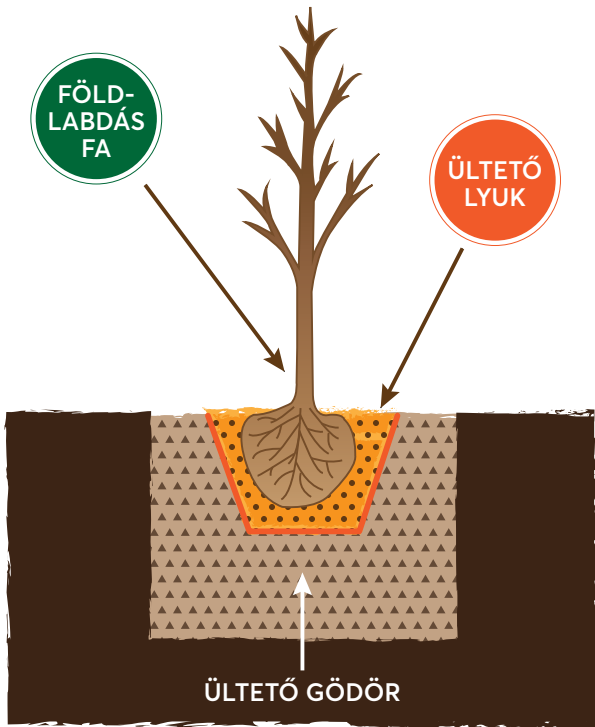
## AZ ÜLTETÉS ALAPVETŐ SZABÁLYAI

Szabadgyökerű fákat tavasszal és ősszel ültetjük, a konténereseket nyáron is lehet. A konténeret távolítsuk el ültetés előtt, ezzel ellentétben a földlabdás példányokon hagyjuk rajta a jutazsákokat, mert védi a gyökereket és lebomlik, csak a zsák gallérját nyissuk ki.

- Megfelelő **ültetőgödör** készítése: a földlabda (szabad gyökerűeknél a gyökér koronájának) min. 2-3-szorosát ássuk ki, tegyük porhanyóssá. A gödör egy részét töltsük vissza a kiásott földdel. Ebbe a porhanyós földbe készítjük el az ültető lyukat, melybe a növényt helyezzük. Mérete minden irányban meghaladja a növény gyökérzetét min. 10-20 cm-rel.
- **Beültetés menete:** a növényt olyan mélyre ültessük, ahogyan a faiskolában volt (gyökérmunka a talajszint vonalába kerül). A gyökérzet mellé/közé minőségi termőtalajt rakjunk. Figyeljünk arra, hogy éretlen trágya ne kerüljön közvetlen kapcsolatba a gyökerekkel. Érdeemes talajfertőtlenítőt is keverni a földhöz a kártevők ellen. A gyökerek betemetése köz-



hársvfa



ben bőségesen adagoljunk vizet, iszapoljuk, hogy a levegőt kiszorítsuk és a talaj közvetlen érintkezzen a gyökerekkel. Taposással segítsük a folyamatot. A végén tányért készítünk a további öntözés céljára (csöpögtető-öntöző rendszereknél nem szükséges). Ősszel ültetett fák esetén a földet felhúzzuk a törzs mellé fagy elleni védekezésnek és csak tavasszal tányérozunk.

- **Karózás:** a fa megtartása és védelme érdekében karózást végzünk. Szabad gyökérrel vagy kisebb földlabdával ültetett fák esetében 1-2 karót alkalmazunk, míg nagyobb méretű földlabdával ültetett fák esetén 3 karóból építünk támasztórendszert. A fa támasztórendszerhez rögzítést – megadva a szabad mozgás lehetőségét – természetes anyaggal végezzük (kender lapheveder).

**A fa megerősödése után a karókat és kötözőket távolítsuk el, mert komoly károkat okoznak!**

## METSZÉS-VÁGÁS

A díszfa is, mint minden élőlény, rendelkezik saját biológiai programmal, ami lehetővé teszi számára, hogy emberi beavatkozás nélkül is fejlődjön, alkalmazkodjon a környezeti feltételekhez.

Az ember szükségleteinek (veszélyes, száraz ágak levágása, esztétikai alakítás stb.) kielégítése vezetett a fák metszéséig. Amennyiben azonban felelősségteljesen szeret-





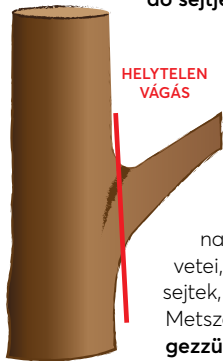
nénk eljární, **csak indokolt esetben** és a fa fejlődésének, egészséges- és természetes koronaformájának segítése érdekében **metsszünk**.

Ez **komoly szaktudást igényel**, ezért javasoljuk, hogy korosabb fák esetében forduljunk szakemberhez. Kisebb, fiatalabb fák esetében azonban magunk is teljes biztonsággal végezhetjük a metszést, vágást. Amikor a kézi fűrész kevésnek bizonyul, forduljunk szakemberhez, már csak azért is, mert nagyobb, súlyosabb ágak levágása komolyabb feladat. Első lépésként azonban egy alapos szemrevételezés kell, hogy történjen.

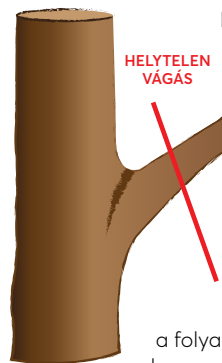
Mérjük fel a fa egészségi állapotát, koronaszerkezetét, környezetét, valamint, hogy a kívánt beavatkozást hogyan tudjuk a legkisebb sérüléssel végezni.

## ALAPVETŐ GYAKORLATI SZEMPONTOK

**A fák is képesek magukat meggyógyítani**, úgy, hogy elhalt részüket az egészségestől elszigetelik. Ezt **osztódó sejtek** segítségével teszik.

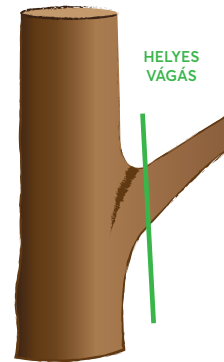


**Alapszabály**, hogy ezeket a sejteket-szöveteket minden esetben **meg kell védeni**, ezzel segítve az öngyógyítás folyamatát. Legtöbb fajon szabad szemmel is jól látható a kéreg felgyűrődése az oldalágak tövénél. Ezt hívjuk kéreglécnek, vagy kéregfoknak. Itt találkoznak az ág és a törzs szövetei, ebben a zónában vannak az osztódó sejtek, erre a részre kell fokozottan figyelni. Metszésnél **csak az oldalág szövetében végezzünk vágást**.

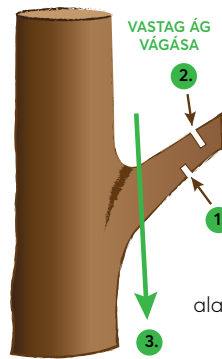


Fontos azonban, hogy **túl nagy távolságot ne hagyjunk** a kéreglécetől, mivel ebben az esetben nem segítjük az osztódó rész munkáját, ugyanis nehezebben gyógyul be a vágási felszín.

Ezen szabály természetesen a **gyümölcsfák** metszésére is igaz (vastag ágak esetében a folyamat még lassabban megy végbe, így a helytelen vágás odvasodáshoz is vezethet).



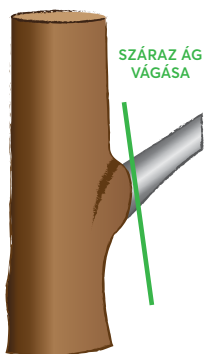
**Vastagabb ágakat több lépésben** vágjuk le, hogy a törzsön a kéreg sértetlen maradjon.



**Első lépésben** a végleges vágási síktól 5-szörös távolságban, alulról felfelé vágunk az ág átmérőjének 1/3-áig.

**Második lépésben** a törzs irányába az első vágástól kb. az ág átmérőjének a felével, fentről végzünk vágást a lehasadásig.

**Utolsó lépésként** a kéregléc mellett alakítjuk ki a végleges vágási felszínt.



### Száraz ágak levágása:

a halott ág tövében, az ág körül a törzsön megvastagodás alakul ki, ez az **ágyűrű**.

Ennek a **vágásnál sértetlennek kell maradni**, közvetlen mellette végezzük a beavatkozást.

## FAÜLTETÉSI ÉS AZ AZT KÖVETŐ ÉVEK METSZÉSEI

Fa ültetésekor kell megalapozni a **koronaszerkezetet**. Ilyenkor **eltávolítjuk a sérült**, korona nevelésre **alkalmatlan ágakat** (keresztező-, surlódó ágak, villás elágazások - ezek általában gyenge kapcsolódási pontot jeleznek, könnyebben hasadnak szét), valamint a megmaradókat a fa egészségi állapotának függvényében metszük.

A fa beszerzésénél meg is kérhetjük az eladót, ajándékozót, hogy az ültetéshez szükséges metszést előttünk végezze el magyarázat kíséretében.

A fa további fejlődésénél **általában 2-3 évente végzünk metszést**, melynél igyekszünk segíteni a fát saját habitusának elérésében, valamint eltávolítjuk az alkalmatlan ágakat. **Későbbiekben 4-5 évenként elég felülvizsgálni fánkat.**

## METSZÉS IDŐPONTJA



Az év elég nagy hányadában végezhető, figyelembe véve a következőket:

A fa egészségét tekintve a **nyári metszés a legideálisabb**, mivel ilyenkor a szokásosnál nagyobb aktivitásuknak köszönhetően **gyorsabban gyógyulnak** a sebek.

**Rügyfakadáskor, erőteljes hajtásnövekedéskor ne metsszünk**, mert az erős nedvkeringés miatt napokig könnyezhetnek, akár jelentős tápanyagvesztést és legyengülést okozhat.

**Lombhullás idején szintén nem tanácsos** a metszés, mert ilyenkor húzódik vissza a levelekből a tápanyag a fába.

**-5 fok alatt se** végezzünk metszési munkákat, mert a sebfelzárás fagykárt szenvedhetnek.

A **fafaj tulajdonságai** is erősen meghatározóak. Pl. a dióféleket közvetlen terméshozatal után-közben vágjuk, ilyenkor a legkisebb a könnyezésük.

A **fák díszét jelentő** részére is érdemes figyelni. Kár lenne a szemet gyönyörködtető részekről megszabadulni.

Végül arra is fordítsunk figyelmet, hogy ne essen egybe a **fán fészkelő madarak** költési időszakával a metszés.

További értékes információkat talál a következő weboldalon:

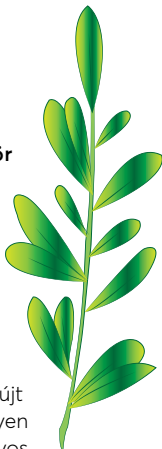
[http://www.mme.hu/madarbarat\\_kert\\_program](http://www.mme.hu/madarbarat_kert_program)





## ÁPOLÁS

- **Talajművelés:** az év folyamán **többször kapáljuk** az ültetett fák tányérját a gyomok ellen és a talajszerkezet javítása érdekében. Nagy segítséget nyújt, ha **mulccsal** (fakéreg, faapríték stb.) fedjük be a tányért. Esztétikussága mellett kiváltjuk vele a kapálást és a talaj tulajdonságai javulnak. Vastagsága 8-12 cm.



Mindkét művelési lehetőség védelmet nyújt a damilos fűkaszával szemben, mely könnyen sérti meg a fiatal kérget, így okozva súlyos sérüléseket.

- **Locsolás:** ültetés után az **első 2 évben fokozottan** figyeljünk a megfelelő vízellátásra, főleg a száraz időszakokban. Növényünk vízigényéről tájékozódjunk.
- **Tápanyag utánpótlás:** évtizedek óta helyükön álló fák a folyamatos tápanyagszükségletük miatt képesek a talajt kimeríteni, ha lehulló lombjukat rendszeresen eltávolítjuk. A tápanyagpótlás komplex feladat, ezért ilyen esetekben **kérjük szakember segítségét.**
- **Növényvédelem-permetezés:** a hangsúlyt a **megelőzésre** fektessük! Ezzel igen sokat teszünk környezetünk és pénztárcánk védelme érdekében. Megfelelő fafajválasztással és igényeinek minél tökéletesebb kielégítésével nagyban hozzájárulunk fánk egészségéhez. Vegyszerek használatát minimalizálni tudjuk.







vezéseknél számos szempont mellett a **tájképbe illeszkedés és gazdasági előnyök** elérése érdekében elengedhetetlen a meglévő állapot felmérése és az abból számítható adatok. Természetvédelmi szempontból pedig a környező területeken lévő értékes ökoszisztémák védelmének tervezésénél nyújt segítséget.

## EGYÉB HASZNOS JÓTANÁCSOK

Ugyan az ingatlan előtti területet az otlakónak kötelessége gondozni, de nem mindegy hogyan teszi. Téli időszakban javasoljuk **környezetbarát síkosság mentesítők** használatát (közülük a ZeoMix stb.). **Járdára, útra engedni a csapadékvizet** nem csak **tilos**, hanem balesetveszélyes is, viszont megfelelő módon kivezetni közterületi vízelvezetőbe szabad. **Szennyvizet patakba engedni tilos**. Gondoljuk át, milyen komoly károkat okoz a vizek élővilágában és a környező területek ökoszisztémájában. **Kertekben keletkezett zöldhulladékot** komposztálni javasoljuk, vagy zöldhulladék lerakóba vinni. Közterületi fák tövére, vízesárokba, **külterületre ne hordjuk ki!** Amennyiben más lehetőségünk nincs, száraz növényi hulladékot égetni minden pénteken 14-16 óra és szombaton 07-12 óra között szabad (kivéve tűzgyújtási tilalom), melyet a helyi tűzoltóságnak be kell jelenteni.

## SÖVÉNYEINK

### TELEPÍTÉSÜK

**A főút mentén 1,5 m-re az útburkolattól a Magyar Közút NZrt. engedélyre szükséges,** a többi út esetében a Jegyzőé (TKR). (Ugyanez vonatkozik tereptárgyak elhelyezésére is – kő, kerti bútor stb.)

### Közterületi ültetésnél legyünk figyelmelemmel:

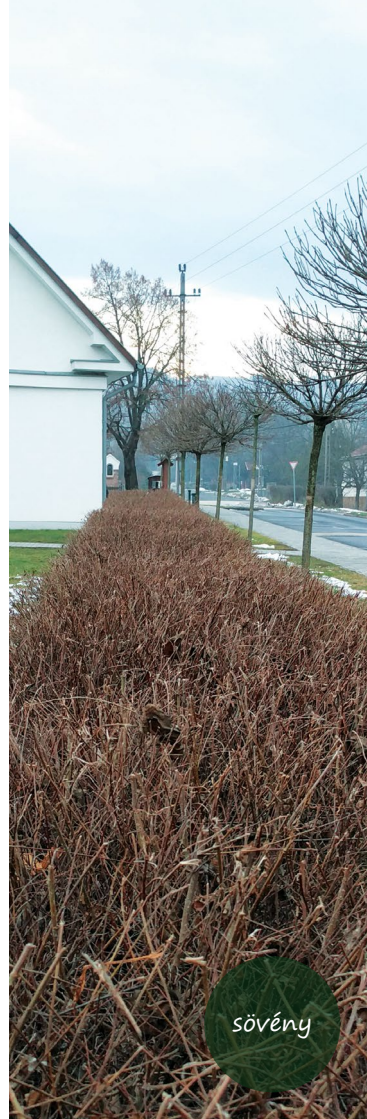
- vízelvezetést ne akadályozza,
- biztonságos közlekedést segítsen (láthatóság!).

**Fajtaválasztásnál** jól járunk – még ha drágább is, – ha **Magyarországon természetett alanyokat** részessítjük előnyben, mert ezeknek nem csak foganásuk biztosabb, hanem jobban is alkalmazkodnak. Tervezésnél a talaj- és a légköri viszonyok mellett a gondozás költségeit (többszöri nyírás, keletkező zöldhulladék mennyisége, vízigény stb.) is vegyük figyelembe! Ültetésüknél könnyebbség, ha ültető árkot készítünk, melyet érdemes zsinórral kijelölni.

### MILYEN FAJTÁKBÓL?

A cserjéknek a tujákkal szemben nagy előnyük, hogy **kevésbébbet kell őket öntözni**, a légkör páratartalmára kevésbé érzékenyek, ellenállóbbak. Örökzöld fajtáik is bőséggel rendelkezésre állnak, többféle színűek (akár évszaktól függően!) és virágaikkal díszítenek. **A túlelvelek érzékenyebben reagálnak a nyírásra.**

sövény



## Javasoltak:

- fagyal
- loncok
- borbolyák
- mezei juhar
- gyertyán, bükk
- tiszafa (piros terméshúsa kivételével mérgező)
- somok
- szilfélék
- babérmegyek
- korallberkenye
- boróka

Ezek a fajták jól illeszkednek a település körüli ökoszisztémákhoz.

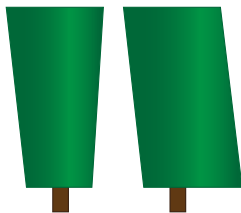
## GONDOZÁSUK

Évente több alkalommal érdemes sövényeinket nyírni a vegetációs időszakban. Míg a tiszafát évente egyszer, augusztus végén-szeptemberben (ilyenkor már a madárfiókák is kirepültek), addig a fagyalt 3-4-szer nyírjuk. **Nyírás után a rendszeresebb öntözéssel és tápanyag utánpótlással** segíthetjük a fejlődést és a sokkhatás leküzdését. Nagylevelű fajtáknál (pl.: babér) javasoljuk metszőolló, vagy nyíróolló használatát, mivel a gépi nyírás után a vágásfelszínnek csúnyábbak és jobban megviseli a növényt.

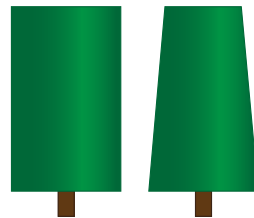
Cserjéknél **bátran végezhetünk nyírást** különböző mélységekig, akár a barnult részekig (javasoljuk azonban, hogy a kialakult **többszörös elágazások alatt ne vágjunk**, ha csak nem muszáj), túlevelűeknél kíméletesebben járjunk el, sőt a leylandi ciprust csak a zöld részen vágjuk, mivel a barnult részek nem fejlődnek tovább.

**Különös figyelmet fordítsunk sövényünk helyes alakjára.**

A felfelé szélesedő sövények alsóbb részei **árnyékba kerülnek és kiritkulnak**. Érdemes sövényünk fejlődésének időt hagyni.



A HELYTELENÜL KIALAKÍTOTT SÖVÉNY KERESZTMETSZETE



A HELYESEN KIALAKÍTOTT SÖVÉNY KERESZTMETSZETE

A kívánt végleges magasság eléréséig inkább többször nyírjuk, hogy kellően sűrű legyen. Nyírás előtt győződjünk meg, hogy a madárfiókák kirepültek már. Friss levágott hajtásrészek komposztálásra kiválóan alkalmasak.



KÖSZÖNJÜK FIGYELMÜKET!

## IMPRESSZUM

Pilisszentiváni Zöldfelületi Útmutató

Írta és szerkesztette: Csiky Gábor ifj., biológus/ökológus - Dendrocomplex Kft.  
Fotók: Csiky Gábor ifj: címlap, bálványfa, mahónia, japán keserűfű, cédrusfa, eperfa, berkenye, veresgyűrűs som, csepleszmegegy, díszcseresznye, hársfa, karózás, hanyag kezelés, sövény, hátlap, Gribek Tímea: Poppréné Révay Gyöngyi polgármester asszony fotója, Dr. Kézdy Pál: pillisi len, Novák Adrián: zöldjuhar, Csáky Péter: öszirózsa, Német Máttyás: csonkolás • Illusztrációk: Csiky Gábor ifj., Veréb Zsuzsanna  
Grafikai tervezés, tördelés, nyomdai előkészítés: Veréb Zsuzsanna  
Kiadó: Pilisszentiván Község Önkormányzata • 2084 Pilisszentiván, Szabadság út 85.  
Felelős kiadó: Poppréné Révay Gyöngyi polgármester  
Letölthető: [www.pilisszentivan.hu](http://www.pilisszentivan.hu) • Kiadva: 2017. december  
Nyomdai előállítás: Schneider Nyomda Kft. • ISBN: 978-615-00-0714-4



## INFORMÁCIÓ, INGYENES SZAKMAI TANÁCSADÁS

### **Pilisszentiván Község Önkormányzata**

Telefon: +36 (26) 367 322

E-mail: [pilisilen@pilisszentivan.hu](mailto:pilisilen@pilisszentivan.hu)

Web: <https://pilisszentivan.hu/>

### **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság**

#### **Pilisi Len Látogatóközpont**

Telefon: +36 (30) 511 1802

E-mail: [pilisilen@dinpi.hu](mailto:pilisilen@dinpi.hu)

*cser-  
szömörce*